

Fan vad kallt det är

Text: Lisa Bjärbo

Det är slutet av maj och man kan inte ha klänning utan att frysa smalbenen av sig i regnet. Klockan är 12.57 och om tre minuter ska jag möta Johanna Thydell mitt på Mariatorget. Jag sitter på en bänk och letar efter hennes blonda lockar. Kommer hon inte snart? Det är faktiskt skitkallt.

13.01 Jag skriver upp lite viktiga saker jag inte får glömma att fråga henne. Om du måste välja: Aldrig mer lyssna på Kent eller aldrig mer lyssna på Håkan Hellström? I kanten på anteckningsblocket klottrar jag: OBS! Ändra artisterna efter hur hennes musiksmak verkar. Fan vad kallt.

13.03 Det kommer ett sms: Kan vi ta det tjugo över? FÖRLÅT! Mvh

13.19 Om jag får kallbrand så är det Johanna Thydells fel. Och lite mitt eget som har klänning på mig fast det är dåligt väder. Men mest Johanna Thydells.

13.21 Där är de blonda lockarna! Johanna har också klänning på sig. Fast hon har strumpbyxor. Smart. Jag säger:

Hej Johanna. Fin klänning.

– Tack! Jag köpte den faktiskt igår. Jag älskar klänning. Det är så himla fint! Förlåt förresten att jag blev lite sen.

Det gör inget. Jag älskar också klänningar.

Vi hade egentligen tänkt äta glass, men det är ju för kallt. Så vi dricker kaffe. Vi sätter oss först ute (det regnar så bläcket i min skrivbok flyter ihop i fula klumpar) och sedan flyttar vi in. (Johanna säger att det blir lättare för mig att skriva om vi inte sitter i regn. Det är sant.) Det är tre veckor kvar tills Johannas andra bok publiceras. Den första hette ”I taket lyser stjärnorna”. Den fick Augustpriset när Johanna var 22 år.

Är du nervös?

– Nej, jag är mest nöjd. Jag känner mig färdig med den här boken. Jag har varit tvungen att läsa den från pärm till pärm igen nu, för jag har läst in den som talbok. Och jag upptäckte inget jag var missnöjd med. Som tur var! Jag är perfektionist, så man vet aldrig. Den första boken vågade jag inte läsa på två år efter att den hade blivit utgiven. Jag var livrädd för var jag hade skrivit. Men nu känner jag mig ganska lugn.

Fatta att du vann Augustpriset med din förra bok.

– Jag vet, det är inte klokt. Jag kan fortfarande inte riktigt fatta det nästan. Större än så blir det inte.

Jo, Nobelpriset.

– Men det får jag ju aldrig. Det fick ju inte ens Astrid Lindgren. Om inte hon får det så får inte jag det heller. Men visst är det sjukt att hon inte fick det?

Ganska. Men berätta mer då. Jag vill veta hur det känns att få Augustpriset.

– Alltså man vet ju rätt länge innan att man är nominerad. Men när man sitter där på galan och har klätt upp sig i finklänning så vet man ingenting om vem som kommer att vinna. Jag kommer ihåg att SVT ringde till mig innan och sa typ: Om du vinner

står det en taxi utanför som ska ta dig till vår studio. Oj shit, tänkte jag. Men det var ändå helt överkligt. Och sedan satt man där och de läste: Vinnaren är... trumvirvel... Johanna Thydell! Och då hörde jag hur alla från förlaget bara ställde sig upp och skrek. Jaaaaaaa!

Usch, jag börjar gråta.

– Exakt! Jag har det där inspelat på video. Jag blir helt rörd när jag ser det. Jag ser mig själv gå där i min klänning och nästan springa upp mot Stina Dabrowski med en famn som är helt vidöppen och ungefär krama ihjäl henne. Jag ser så himla glad ut! Och jag var tydligen oerhört oproffsig har jag hört i efterhand. Jag var alldeles för glad.

Å vad coolt.

– Vad sa du?

Du är så sjukt cool.

– Haha.

Och sedan fick du massor av uppmärksamhet och boken sålde hur bra som helst. Hur var det att sätta sig ner för att skriva nästa bok?

– Det har varit SKITJOBBIGT. Ett tag var jag nära att ge upp. Jag tänkte: Nähä, det blir ingen mer bok. Jag ska nog inte skriva något mer. Det är inte meningen. Jag kände att jag behövde ett jobb. Jag ville bli mer än Johanna Som Skriver. Jag tror jag behövde känna att jag inte bara var en lyckad bok och ett Augustpris. Att det fanns något mer av mig.

Så?

– Så jag tog jobb på Systemet. Folk skrattar åt det. Men det var ett bra jobb. Jag fick ett schema och jobbkläder och kunde skratta med jobbkompisar på rasterna. Och det fanns någon slags ro i det. Det funkade. Jag kunde fixa ett jobb, jag kunde få ihop pengar till hyran. Jag behöver liksom aldrig mer vara rädd för att bo i en låda på gatan för att jag skriver dåligt, fattar du?

Jag fattar. Du behövde en lunchlätetid.

– Precis! Och då kom skrivlusten tillbaka. Nu vill jag fortsätta med skrivandet för alltid känns det som. Men jag ska aldrig skriva för att försörja mig, det har jag lovat mig själv. Jag skriver inte ihop till hyran. Då tar jag hellre ett extrajobb. Fast just nu behövs det inte. Jag tjänar tillräckligt, det ramlar in en hel del roliga uppdrag över mig.

Lyckligt.

– Jag vet!

Nu ska jag berätta en sak för dig som kommer att göra dig glad. Igår var jag inne i en bokhandel. Jag såg en man som stod med ”I taket lyser stjärnorna” i handen. Jag sa till honom att han hade gjort ett bra val, att boken var bra. Då sa han: Jag vet, det är tionde gången jag köper den. Jag ger bort den till alla jag känner.

– Är det sant?

Ja.

– Hur gammal var han?

Typ 42.

– Ännu bättre! Jag blir helt överlycklig när jag hör sådant där. Jag har ingen distans till det, jag blir aldrig avtrubbad så. Jag kan gå in i en bokhandel och få syn på min egna bok och bli helt pirrig i magen. Det är MIN bok som står där! Det är ju inte klokt! Och jag blir extra glad när vuxna människor hittar min bok också. Jag tycker ibland att det är lite synd att jag hamnat i ungdomsfacket.

Varför då, det är ju det bästa facket.

– Ja, det är inte det jag menar. Jag menar bara att det inte borde vara ett fack. Jag skriver det jag tycker är bra och viktigt, och det borde angå alla. Själva ungdomsstämpeln stänger ute många. Det är inte så många vuxna som letar bland ungdomsböckerna när de ska hitta sina böcker i bokhandeln.

Men det borde de göra.

– Verkligen.

Kaffet är nästan kallt. Jag tänker att Johanna pratar ganska högt. Och med precis samma småländska r som jag själv pratar med. Våra dialekter passar.

Hur är folk mot dig när du kommer hem till Värnamo?

– Där vet alla vem jag är. Jag har skrivit krönikor i tidningen där i tio år snart. Så det kom inte som någon chock för dem att jag helt plötsligt blev Författar-Johanna över en natt i Stockholm. Alla är glada, tror jag. Så fort det händer något med mig så skriver tidningen om det, och när boken skulle signeras var det hur mycket folk som helst där. Jag känner ett stort stöd hemifrån, faktiskt.

Och avundsjuka?

– Nej men faktiskt inte. Jag trodde det lite. Härromdagen var jag på återträff med min gamla högstadielklass. Det var 10 år sedan vi slutade nian. Jag var väldigt skeptisk innan och trodde det skulle bli hemskt. Men faktiskt, det var bra. Alla var trevliga, det kändes fint.

Usch, jag var också bjuden på sådan där återträff nyss. Jag tänkte mig att man skulle gå dit, titta på varandra från topp till tå och bedöma om man var Lyckad eller Olyckad.

– Det var exakt så jag trodde också. Jag var rädd att bli bedömd. Typ ”vad tjock hon har blivit! Vad ful! Vad stöddig!” Men min kompis släpade dit mig ändå, och det var lyckat. Man måste faktiskt inte byta nummer med alla och säga ”vi hörs” fast man inte menar det. Det kan räcka med att man har kul ihop en kväll. Och om någon är avundsjuk så gör det väl inget.

Jo, det gör det ju. Man vill väl att alla ska gilla en.

– Men man kan försöka lära sig att tänka på att inte alla kan göra det. En gång tyckte jag att jag blev felbeskriven i en artikel. Då mätte jag jättedåligt och gick omkring och ältade med mina kompisar: ”Är jag verkligen sådan? Tycker du jag framstår som sådan?” Till slut var det en av mina killkompisar som sa åt mig. ”Johanna, spelar det någon roll? Ska du dejta den där journalisten? Är ni bästisar?” Och han hade ju en poäng i det.

Men det är svårt det där.

– Svårast.

Ibland tycker jag man får ta gliringar för att man flyttat till Stockholm också.

– Ja. Speciellt om man som jag råkar ha väldigt lätt för att halka in i olika dialekter. Det är livsfarligt att komma hem till Småland och prata stockholmska! Då är det kört. Men än så länge har jag kvar mina r.

Var rädd om dem.

– Du också.

”Det är livsfarligt att komma hem till Småland och prata stockholmska! Då är det kört. Men än så länge har jag kvar mina r.”

Det blir tyst. Jag tänker: Martina Haag har skrivit en bra krönika om den där återträffskänslan en gång. Om hur hon fantiserade om hur hon kom inslirande på klassträffen på coolaste motorcykeln med snyggaste kläderna och gulligaste barnen och bästa karriären. Och sedan kom hennes snygga kille ridande på en vit springare och golvade alla klasskompisarna med sin blotta existens. Fantasin var perfekt. Sedan tackade Martina Haag tack men nej tack till återträffen. Johanna tittar upp.

– Jag kan säga så här: Jag åker inte hem till Värnamo utan att ha mycket energi. Jag trycker på den sociala knappen så fort jag stiger ut på gatorna och är sjukt trevlig mot alla jag träffar. Jag går inte på stan och missar att hälsa på någon. Det är att ta onödiga risker. Så är det.

Den nya boken som Johanna har skrivit heter ”Det fattas en tärning”. Johanna största rädsla med boken är att den ska jämföras med ”I taket lyser stjärnorna” och drunkna i jämförelsen.

Men man kan ju ändå inte låta bli. Kommer det att gråtas lika många tårar den här gången?

– Nej. Den här är inte lika uppenbart sorglig. Det är ingen mamma som dör i cancer. Ingen alls dör, faktiskt. Men den är ändå vemodig. Jag hoppas att den berör. Kanske inte till tårar. Men ändå.

Har du tänkt på att många tycker att sorgliga böcker = bra böcker?

– Verkligen. Ordet sorglig används som ett positivt omdöme, speciellt bland ungdomar tror jag. Man gillar ju att känna i den där åldern. Allt är så stort då.

Jag tyckte också att böcker med poetiska titlar = bra böcker.

– Så tycker jag fortfarande. Det där med titlar är jätte viktigt.

Jag hade ett papper där jag skrev upp mina favorittitlar. Jag kunde nästan inte läsa böcker med fula titlar. Båda dina titlar är sådana som hade platsat direkt på det pappret. Bara så du vet.

– Nu blir jag så där glad igen! Titlar är skit viktigt.

– Jag önskar faktiskt ibland att jag hade skrivit den här boken först nu när jag tänker på det. Den slår ju ur underläge innan den ens kommit ut.

Ja, för den förra boken behandlade ju ett väldigt starkt ämne.

– Mamman som dör i cancer.

Precis.

– Det har det verkligen gråtits en hel del tårar över. Hos mig också. Min mamma dog i cancer när jag var precis lika gammal som Jenna i boken. Och även om boken inte är självbiografisk så fick skrivandet mig att tänka väldigt mycket på min egna mamma. Både sorgliga och bra tankar.

”Det fattas en tärning” handlar om Puck och hennes trasiga relation till sin pappa. Johanna rabblar ord som vemod, problem, utanförskap, vuxenblivande och vänskapsrelationer när hon ska beskriva. Rent tekniskt är den här boken mer komplicerad, säger hon. Med

tidshopp och olika teman.

– Den handlar om hur händelser från barndomen fastnar i oss och påverkar oss som vuxna. I varannat kapitel är Puck 11 år, och i varannat är hon 16.

Varför heter hon Puck?

– Det heter hon inte. Hon heter Petra, men hon hatar det namnet och hennes pappa kallar henne för Puck efter den lilla figuren i Shakespeares ”En midsommarnattsdröm”. Och så var vi tillbaka vid pappan. Det är väl något slags tecken också, att hon hänger kvar vid hans smeknamn på henne.

Så klart.

Kaffet är urdrucket.

Du, när jag väntade på dig innan skrev jag ner några löjliga ”Pest eller Pina” frågor.

– Inte löjligt, roligt.

Men OBS! VARNING! Det är ganska svåra alternativ.

– Sätt igång.

Aldrig mer gympaskor eller aldrig mer klackskor?

– Shit, svårt!

Jag sa ju det. Nu måste du välja.

– I hela mitt liv har jag varit en typisk gympaskostjej. Men nu har jag precis upptäckt tjusningen med skor. Så fort man får på sig en klack så tänker man bara ”Ey, snyggt!”

Så du väljer bort dina sneakers?

– Ja. Usch vad stört. Mina kompisar kommer tro att jag var full när jag svarade.

Bara gå klädd i rosa eller bara gå klädd i turkost?

– FY!

Välj nu.

– Vilken terror. Jag avskyr båda färgerna. Ack och ve!

Så?

– Det får bli turkost, för rosa kräks jag av. Men fy vad fult.

Okej. Aldrig mer lyssna på Kent eller aldrig mer lyssna på Håkan Hellström?

– Skitlätt. Aldrig mer lyssna på Håkan Hellström.

Vad har Håkan gjort dig för ont?

– Jag gillar Håkan Hellström väldigt mycket. Men hallå!

Du gillar Kent mer?

– Låt mig säga så här: Man väljer inte bort Kent. Alla som känner mig vet det här. När 747 kommer på, då vill Johanna att alla ska hålla käften. Då är det stort.

Så musikmaken var rätt gissad?

Exakt. Jag gillar till exempel också Stina Nordenstam och Thåström.

Å, Thåström!

– Ja, han är fin.

Var du en s...

– Nej, jag var inte en sådan där punkarbrud som höll på med Ebba Grön. Thåström är ny för mig. Men shit vad bra! Hans texter! Han är en stor poet den där killen.

Raka av dig allt hår på huvudet eller tatuera in sjörövertatueringar på hela kroppen?

– Raka av mig huvudet. Haha, fanns det som alternativ?

”Usch vad stört.

Mina kompisar kommer tro att jag var full när jag svarade.”

Tyst igen. Jag börjar få bråttom. Det är synd, för det är ta mig tusan så trevligt att dricka kaffe med Johanna. Jag kollar på mitt fuskpapper. Där står: Rädslor och Längtor. Fy fan vad pretentiöst. Det kan jag faktiskt inte fråga. Fast ändå. Men man kan ju tänka på det så här: Johanna lyssnar faktiskt på Kent. Hon måste ju vara van. What the hell.

Vad längtar du efter?

– Känslan av att veta att jag inte missat något. Att kunna andas ut och vara nöjd med vänner, kärlek, livet och allt. Inte alltid hålla på att snekla på det å så gröna gräset på andra sidan. Jag är lite trött på att funka så. Jämt tänker jag: Jamen gör jag SÅ HÄR, då blir allt bra. Får jag bara ge ut en bok – då blir jag hel och lycklig. Så var det ju inte. Man hittar alltid något nytt att hänga upp sig på. Det är en drivkraft att alltid vilja ha mer – men det vore skönt att känna att den drivkraften inte behövdes. För en gångs skull.

Vad är du rädd för?

– Att förlora människor. Och för fångelser.

Va?

– Ja, visst är det sjukt! Jag är väldigt laglydig, cyklar aldrig mot rött eller så. Men jag är jätterädd för fångelser. Jag kan inte kolla på fångelsefilmer utan att få knottror. Jag gör det visserligen ändå, med skräckblandad förtjusning. Men det är otäckt.

Vadå, är du rädd för att hamna i fångelse eller blir du mer skrämmd av själva fenomenet?

– För att hamna i fångelse själv. Vadå, är inte du rädd för det?

Nej. Inte direkt.

– Nej, det är så klart lite lustigt. Och det där med att förlora människor är så klart en mycket allvarigare rädsla. Men den tror jag alla har.

Mmm.

Johanna tar upp sin mobiltelefon och tittar på klockan. Det gör jag också. Nu har jag faktiskt bråttom på riktigt. Johanna med. Ner med anteckningsblock och pennor i väskan, och ut igen. Det har slutat regna nu, men det känns fortfarande som höst. Johanna säger tack och hej och vi hörs och lycka till. Jag säger tack och hej och vi hörs och lycka till. Sedan tittar Johanna upp mot himlen och huttrar lite.

– Fan vad kallt det är. Det är slutet av maj och man kan inte ha klänning på sig utan att frysa smalbenen av sig. Det är ju hemskt.